

การศึกษาความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วัง
ทองหลาง กรุงเทพมหานคร

A Study of Knowledge of Ethics of Human Research for Classroom Research of
Teachers in Wang Thonglang District, Bangkok

ธัญชา คงเนียม¹ จุฑาภรณ์ มาสันติเยะ² และดารุณี ทิพยกุลไพโรจน์³

Tanatcha Kongniam¹ Chuthaphon Masantiah² and Darunee Tippayakulpairoj³

^{1,2,3} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

^{1,2,3} Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

¹Email : tanatcha70@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-7423-124X>

²Email : Chuthaphon.star@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0117-0426>

³Email : darunee.t@ru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4874-2607>

Received 23/04/2023

Revised 27/04/2023

Accepted 30/04/2023

บทคัดย่อ

การวิจัยในชั้นเรียนนับได้ว่าเป็นงานวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ซึ่งให้ความสำคัญกับจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Ethical) เพื่อปกป้องศักดิ์ศรี สิทธิ สวัสดิภาพ ให้อิสระและความเป็นธรรมแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย นักวิจัยด้านสังคมศาสตร์รวมถึงครูจึงต้องตระหนักและให้ความเคารพในเรื่องของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เป็นอย่างยิ่งและนำมาใช้เป็นแนวทางดำเนินการวิจัยให้ถูกต้องเหมาะสมเป็นไปตามหลักจริยธรรมพื้นฐาน (Ethical Principles) เพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ ครูจึงจำเป็นต้องรู้เกี่ยวกับหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Ethical) ดังนั้นบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร และ (2) เปรียบเทียบความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนระหว่างครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จากครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลางกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 226 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด สถิติอ้างอิงได้แก่ สถิติทดสอบทีแบบเป็นอิสระจากกัน ผลการวิจัยพบว่า (1) ครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร มีความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ย 17.83 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนด้านหลักการเคารพในความเป็นมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านหลักคุณประโยชน์ และด้านหลักความยุติธรรม ตามลำดับ (2) ครูที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาโทมีระดับความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนสูงกว่าครูที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ : จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์; การวิจัยในชั้นเรียน

Abstract

Classroom research is social science research that emphasizes the ethics of human research to protect the prestige, rights, welfare, independence, and fairness of research participants. Social science researchers, including teachers, must recognize and respect the ethics of human research. And used as a guideline for the proper conduct of research under the basic ethical principles to ensure that the research is of quality and acceptable. Teachers should know about the ethics of human research. Thus, the purposes of this study were to (1) investigate the knowledge level of teachers in the Wang Thong Lang area in Bangkok regarding human research ethics for classroom research, and (2) compare the knowledge of human research ethics for classroom research among teachers with different educational levels in three schools in Wang Thong Lang area in Bangkok. The sample consisted of 226 teachers selected by stratified random sampling. The research instrument was a knowledge test about human research ethics for classroom research among teachers in the Wang Thong Lang area of Bangkok. Descriptive statistical data were analyzed using mean, standard deviation, maximum and minimum values, and inferential statistical data to compare the means of the two independent groups. The results were that: (1) Teachers in the Wang Thong Lang area, Bangkok, had an average score of knowledge on human research ethics for classroom research of 17.83 out of 30 points; the principles of respect for humanity had the highest mean score followed by the principle of benefit and the principle of justice respectively. (2) The mean level of knowledge of teachers with master's degrees about human research ethics for classroom research was also higher than for those with bachelor's degrees at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Human Research Ethics; Classroom Research

บทนำ

การวิจัยในชั้นเรียนนับได้ว่าเป็นงานวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ซึ่งให้ความสำคัญกับจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Ethical) อันหมายถึง ประมวลหลักประพฤติปฏิบัติที่ดี ที่นักวิจัยควรยึดถือในการวิจัยเกี่ยวกับมนุษย์ เพื่อปกป้องศักดิ์ศรี สิทธิ สวัสดิภาพ ให้ความอิสระและความเป็นธรรมแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย ซึ่งประกอบด้วย หลักการสำคัญ 3 ประการ คือ 1) หลักการเคารพในความเป็นมนุษย์ (Respect for persons) หมายถึง การเคารพในความสามารถตัดสินใจ เช่น การขอความยินยอมด้วยความสมัครใจ ปราศจากการข่มขู่ บังคับ การ

[714]

Citation:

อนิชา คงเนียม, จุฑาภรณ์ มาสันติยะ และดารุณี ทิพย์กุลโพธิ์โรจน์. (2566). การศึกษาความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลวง กรุงเทพมหานคร. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (3), 713-724.
Kongniam, T., Masantiah, C., & Tippayakulpairoj, D., (2023). A Study of Knowledge of Ethics of Human Research for Classroom Research of Teachers in Wang Thonglang District, Bangkok. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (3), 713-724; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.158>

เก็บรักษาเป็นความลับ 2) หลักคุณประโยชน์ (Beneficence) หมายถึง การคำนึงประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยจะได้รับ รวมทั้งความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของผู้เข้าร่วมการวิจัย เช่น การดูแลความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และ 3) หลักความยุติธรรม (Justice) หมายถึง การกระจายภาระและประโยชน์อย่างเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในกลุ่มของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย เช่น กำหนดเกณฑ์ในการคัดเข้าและเกณฑ์การคัดออก ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการวิจัยอย่างยุติธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2562) นักวิจัยด้านสังคมศาสตร์ รวมถึงครูจึงต้องตระหนักและให้ความเคารพในเรื่องของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้นำหลักการดังกล่าว มาใช้เป็นแนวทางดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นไปตามหลักจริยธรรมพื้นฐาน (Ethical Principles) การวิจัยที่มีคุณภาพต้องประกอบด้วยผู้วิจัยที่ปฏิบัติตามแนวทางที่เป็นมาตรฐาน มีการคุ้มครองสิทธิ ศักดิ์ศรี ความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย เพื่อจะได้ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ ฉะนั้นในการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมที่ต้องไปกับการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ ครูจึงจำเป็นต้องรู้เกี่ยวกับหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Ethical) และจากการศึกษางานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะมึงานวิจัยได้กล่าวถึงว่า ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายชัดเจน มีการทำหนังสือเพื่อขออนุญาตจากผู้บริหารในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้เข้าร่วมต้องมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและยินดีเข้าร่วมโครงการ ผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับทราบวัตถุประสงค์ รายละเอียดของการศึกษา และประโยชน์ที่ได้จากการทำแบบประเมิน การเข้าร่วมนั้นเป็นไปโดยสมัครใจและนักเรียนสามารถถอนการมีส่วนร่วมได้ทุกเมื่อ เพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วมได้รับการตั้งชื่อสมมติแทนชื่อจริง นักเรียนที่เข้าร่วมและผู้ดูแลสามารถมั่นใจได้ในการไม่เปิดเผยตัวตน และรักษาความลับ ชื่อหรือข้อมูลส่วนบุคคล หรือสถานที่อื่นที่เกี่ยวข้องในการศึกษาจะถูกรวบรวมหรือนำเสนอในลักษณะที่ไม่เสี่ยงต่อการระบุตัวตน ได้รับการตั้งชื่อสมมติในการถอดเสียง บันทึกภาคสนามและสิ่งพิมพ์ การมีส่วนร่วมของพวกเขารวมถึงการบันทึกเสียง ผู้เข้าร่วมยังมั่นใจได้ว่าไม่มีการเปิดเผยตัวตนและการรักษาความลับ (พัชรินทร์ ดวงศรี, 2561; ยุพาพร ก้านจักร, 2558; ศิริกัญญา วงศ์ภาคคำ, 2558; Thornberg & Delby, 2019; Eriksson, Boistrup & Thornberg, 2018; Nyanjom & Naylor, 2020; Hellstrom & Lundberg, 2020)

ชุลีกร ธนิตติกร และ ณัฐรัฐ ธนิตติกร (2556) ได้ประยุกต์ใช้หลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์กับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยมีการนำเสนอให้เห็นถึงจริยธรรมในการวิจัยในมนุษย์กับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ที่ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัย ซึ่งกระบวนการวางแผนและการดำเนินการวิจัยอาศัยหลักการของจริยธรรมในการวิจัยมาเป็นกรอบการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะทำให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยอย่างมีจริยธรรม ไม่ทำให้ผู้ที่ให้ข้อมูลรู้สึกอึดอัด หรือกังวลว่าจะสูญเสียความเป็นส่วนตัว หรือปลอดภัยในชีวิต รวมทั้งอาชีพหรือชื่อเสียงของผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยบางสาขา

[715]

Citation:

ธนัชชา คงเนียม, จุฑาภรณ์ มาสันติยะ และดารุณี ทิพย์กุลโพธิ์โรจน์. (2566). การศึกษาความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับครูผู้สอนในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (3), 713-724.
Kongniam, T., Masantiah, C., & Tippayakulpairoj, D., (2023). A Study of Knowledge of Ethics of Human Research for Classroom Research of Teachers in Wang Thonglang District, Bangkok. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (3), 713-724; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.158>

วิชาชีพ องค์การที่กำกับดูแลงานวิจัย หรืองานวิจัยของสถาบันต่าง ๆ จะต้องมีความกระตือรือร้นในการวิจัยเพื่อพิจารณางานวิจัยด้านจริยธรรม เพื่อป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับ ไพโรจน์ วิไลนุช (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างจริยธรรมการวิจัยในคนในงานวิจัยสังคมศาสตร์ พบว่า นอกจากนักวิจัยจะเป็นคนสร้างจริยธรรมการวิจัยในคนให้เกิดขึ้นแล้ว ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในงานวิจัยยังมีส่วนช่วยสร้างจริยธรรมการวิจัยในคนให้เกิดขึ้นด้วย บทความนี้ใช้ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้พนักงานขายจำนวน 2 กรณีศึกษา ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยช่วยนักวิจัยสร้างจริยธรรมการวิจัยในคนด้วยการอธิบายให้ผู้ให้ข้อมูลหลักอีกคนหนึ่งเข้าใจในวิธีการเก็บข้อมูลและร้องขอให้ช่วยลงนามในใบให้ความยินยอมอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร การปฏิบัติเช่นนี้ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยทำให้เห็นว่างานวิจัยที่กล่าวถึงในบทความนี้มีค่าน่าเชื่อถือเพราะมีกระบวนการในการสร้างจริยธรรมการวิจัยในคนอย่างเป็นรูปธรรมผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยรับทราบและเข้าใจในกระบวนการวิจัย มิได้ถูกบังคับให้เข้าร่วมโครงการวิจัยและส่งผลกระทบต่อให้นักวิจัยและองค์กรที่สนับสนุนทุนวิจัยมีความปลอดภัย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระดับความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนระหว่างครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เพื่อเป็นแนวทางพัฒนา และแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครู

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนระหว่างครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

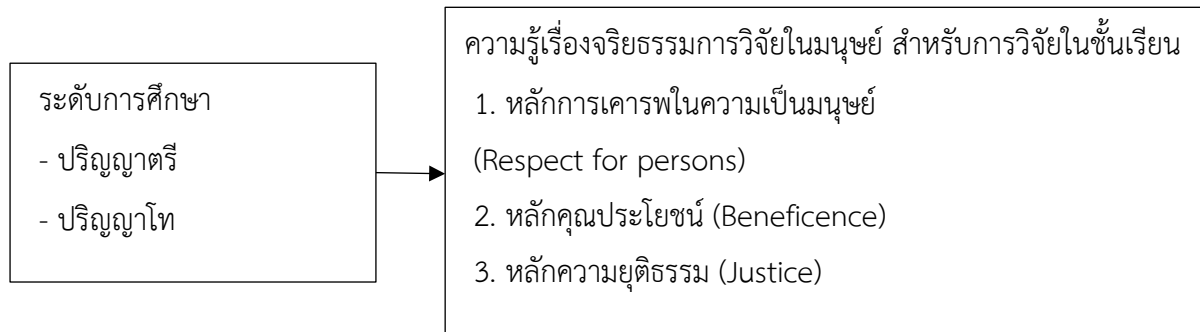
เขาวรัตน์ คล้ายสอน และคณะ (2545) ได้เปรียบเทียบสภาพทางการวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครูที่มีวุฒิปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีมีข้อค้นพบว่าข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความรู้และทัศนคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน มีการเข้าใจขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน พร้อมทั้งได้รับการส่งเสริมจากโรงเรียน ให้ทำวิจัยในชั้นเรียน สูงกว่าข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี เป็นเพราะข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีผ่านการทำวิทยานิพนธ์หรือเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยมาก่อน

พัชรินทร์ ดวงศรี (2561) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการสะท้อนคิดในการสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการชี้แนะทางปัญญา กรณีศึกษานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้ประยุกต์ใช้หลักจริยธรรมการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกำหนดให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายมีผลการเรียนเฉลี่ยในระดับ 3.00 ขึ้นไป รวมถึงต้องมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและยินดีเข้าร่วมโครงการ

Nyanjom and Naylor (2020) ศึกษาเรื่อง การแสดงอารมณ์ขณะสอนออนไลน์ ได้ประยุกต์ใช้หลักจริยธรรมการวิจัย โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมของมหาวิทยาลัยเพื่อขอความยินยอมในการเข้าร่วมในการศึกษา ผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับทราบวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของการศึกษา การมีส่วนร่วมของพวกเขา รวมถึงการบันทึกเสียง ผู้เข้าร่วมยังมั่นใจได้ว่า จะไม่มีการเปิดเผยตัวตน มีการรักษาความลับ เพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วม ใช้รหัสในการรายงานข้อมูลแทนชื่อจริง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้และเปรียบเทียบความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนระหว่างครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองกลาง กรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังสรุปได้ดังภาพ 1

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองกลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 363 คน จำแนกเป็น 3 สังกัด ได้แก่ 1) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย (กระจ่าง สิงหเสนี) 2) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) และโรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร 3) สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดสามัคคีธรรม (หนู-บุตรอุปถัมภ์) โรงเรียนสุเหร่าดอนสะแก และ

โรงเรียนสุเหร่าลาดพร้าว ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 226 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: แบบสอบถามความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียน ของครู โรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เป็นข้อคำถาม 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครู เพื่อหาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามจำนวน 60 ข้อ และพัฒนาแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับตัวแปรที่ศึกษา เนื้อหาและพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการใช้ภาษา ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขแบบวัดตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในการใช้ภาษา และผลจากการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นได้ปรับปรุงแก้ไขข้อสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 23 คนเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha เท่ากับ.85

3.6 ดำเนินการคัดเลือกข้อสอบถามสำหรับนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง จำนวน 30 ข้อ

3.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

3.8 ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.9 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบออนไลน์ โดยใช้ google form แล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อัตราการตอบกลับจากครูผู้สอนร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์สถิติเชิงบรรยาย เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (maximum) และค่าต่ำสุด (minimum)

4.2 วิเคราะห์สถิติอ้างอิง เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t-test independent) สำหรับการวิเคราะห์ด้านระดับการศึกษา ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 226 คน เข้าร่วมการสอบวัดระดับความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีคะแนนเต็ม 30 คะแนน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนสอบวัดความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานครในภาพรวม

ด้าน	จำนวน (คน)	คะแนน เต็ม (คะแนน)	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน ต่ำสุด	คะแนน สูงสุด	ร้อยละ คะแนน ที่ได้	การ แปลผล
1. หลักการเคารพในความเป็นมนุษย์ (Respect for persons)	226	10	6.69	1.82	1	10	66.9	ค่อนข้างสูง
2. หลักคุณประโยชน์ (Beneficence)	226	10	5.74	1.69	0	10	57.4	ปานกลาง
3. หลักความยุติธรรม (Justice)	226	10	5.40	1.73	1	9	54.00	ปานกลาง
ภาพรวม	226	30	17.83	3.82	5	26	59.43	ปานกลาง

หมายเหตุ : เกณฑ์การแปลผลคะแนน

คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป ระดับสูงมาก

คะแนนร้อยละ 70-79 ระดับสูง

คะแนนร้อยละ 60-69 ระดับค่อนข้างสูง

คะแนนร้อยละ 50-59 ระดับปานกลาง

คะแนนร้อยละ ต่ำกว่า 50 ควรปรับปรุง

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูมีความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 17.83 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.82 คะแนนต่ำสุด 5 คะแนน และคะแนนสูงสุด 26 คะแนน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูมีความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนด้านหลักการเคารพในความเป็นมนุษย์ (Respect for persons) มากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 6.69 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.82 รองลงมาคือ หลักคุณประโยชน์ (Beneficence) มีคะแนนเฉลี่ย 5.74 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.69 ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ หลักความยุติธรรม (Justice) มีคะแนนเฉลี่ย 5.40 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.73

2. ผลการเปรียบเทียบของคะแนนสอบวัดความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

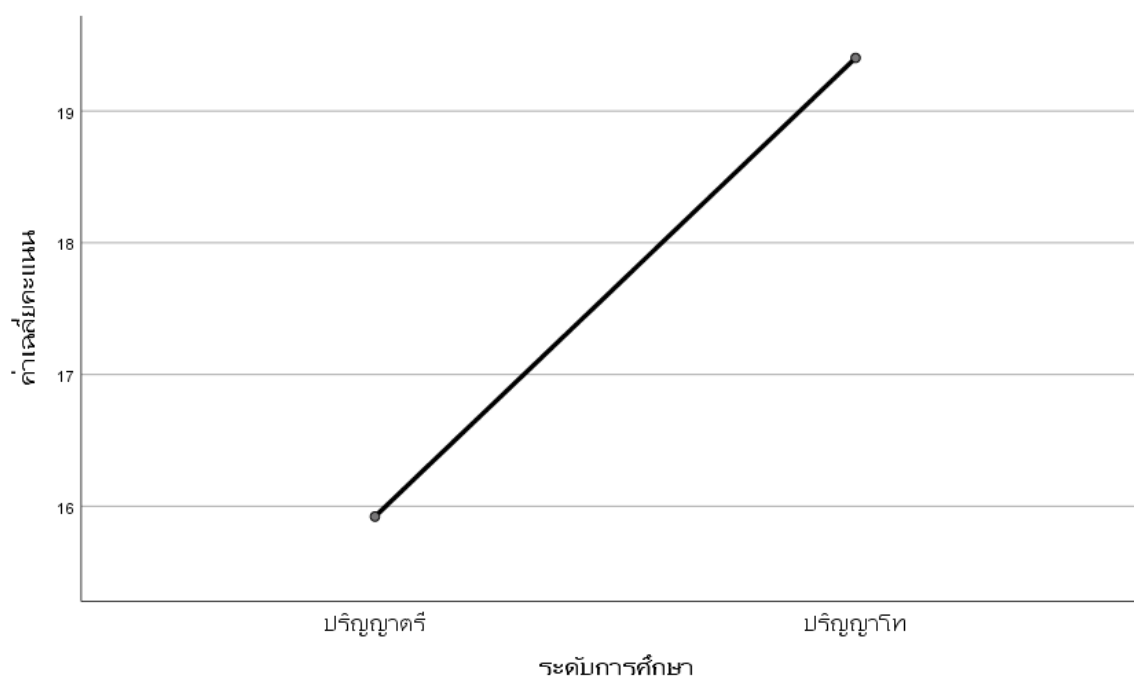
กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบของคะแนนสอบวัดความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองกลาง กรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	Sig.	ช่วงความเชื่อมั่น 95%		ความแปรปรวนของ ประชากร	
						ล่าง	บน	F	Sig
ปริญญาตรี	102	15.92	3.592	-7.637*	.000	-4.380	-2.583	.096	.757
ปริญญาโท	124	19.40	3.253						

หมายเหตุ : * $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยคะแนนสอบวัดความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองกลางกรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($t = -7.637$, $Sig. = .000$) โดยครูที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาโทมีค่าเฉลี่ยคะแนน 19.40 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.253 ขณะที่ครูที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยคะแนน 15.92 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.592 (ภาพ 2)

แผนภาพ 2 ค่าเฉลี่ยคะแนนสอบวัดความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนระหว่างครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองกลาง กรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลการศึกษาระดับความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองกลาง กรุงเทพมหานคร

1.1 จากผลการศึกษาคำตอบเรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองกลาง กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม จากผลการวิจัย พบว่า ครูมีคะแนนเฉลี่ย 17.83 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน สะท้อนให้เห็นว่า ครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองกลาง กรุงเทพมหานคร มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์แต่ไม่สูงมากนัก ที่เป็นเช่นนี้เพราะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนอาจจะยังไม่มีหรือนำหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มาใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งแตกต่างกับการทำวิจัยสำหรับจบการศึกษาตามหลักสูตรทั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาคร สียงนอก (2557) ยุพาพร ก้านจักร (2558) ศิริกัญญา วงศ์คำ (2558) สำอาง สุดสะอาด (2559) และพัชรินทร์ ดวงศรี (2561) ที่คำนึงถึงหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มีการกล่าวถึงหลักจริยธรรมการวิจัย ในมนุษย์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัย ซึ่งงานวิจัยอื่น ๆ ในประเทศไทยส่วนใหญ่ไม่ได้กล่าวถึง

1.2 จากผลการศึกษาคำตอบเรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองกลาง กรุงเทพมหานคร ในรายด้าน พบว่า ด้านหลักการเคารพในความเป็นมนุษย์ (Respect for persons) มากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 6.69 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.82 รองลงมาคือ หลักคุณประโยชน์ (Beneficence) มีคะแนนเฉลี่ย 5.74 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.69 ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักความยุติธรรม (Justice) มีคะแนนเฉลี่ย 5.40 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.73 จะเห็นว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักการเคารพในความเป็นมนุษย์ (Respect for persons) เนื่องจากเป็นหลักการทั่วไปขั้นต้นที่ผู้วิจัยควรมี ส่วนด้านที่ต่ำสุดคือ หลักความยุติธรรม (Justice) ซึ่งเป็นหลักการขั้นสูงที่ต้องใช้หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์อย่างยุติธรรม โดยในงานวิจัยต่างประเทศมีการอ้างหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แต่ประเทศไทยยังไม่ปรากฏงานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ White, Connelly, Thompson and Wilson (2013) ; Eriksson, Boistrup and Thornberg (2018) ; Thornberg and Delby (2019) ; Nyanjom and Naylor (2020) ; Horton and Forsberg (2020) ; Keisu and Ahlstrom (2020) ; Hellstrom and Lundberg (2020) ที่มีการกล่าวถึงเกี่ยวกับการเคารพในความสามารถตัดสินใจ การขอความยินยอมด้วยความสมัครใจ ปราศจากการข่มขู่ บังคับ การเก็บรักษาเป็นความลับ การดูแลความปลอดภัย การกำหนดเกณฑ์ในการคัดเข้าและเกณฑ์การคัดออกปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการวิจัยอย่างยุติธรรม

2. อภิปรายผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนระหว่างครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองกลาง กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาโท มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่าครูมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี สะท้อนให้เห็นว่า การมีระดับการศึกษา

เกี่ยวข้องกับความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียน ที่เป็นเช่นนี้เพราะในการศึกษาในระดับปริญญาโทต้องผ่านกระบวนการทำวิทยานิพนธ์และในหลายสถาบันได้กำหนดให้อบรมและยื่นขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จึงทำให้มีความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มากกว่าการศึกษาในระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะมีความรู้ และทัศนคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน มีการเข้าใจขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน และผ่านการทำวิทยานิพนธ์หรือเรียนรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยมาก่อน (จิราภรณ์ เอ็มเอี่ยม, 2548 ; เขวรัตน์ คล้ายสอน และคณะ, 2545)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยในภาพรวมที่พบว่า ครูมีคะแนนเฉลี่ย 17.83 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน แม้ว่าจะผ่านเกณฑ์ แต่คะแนนยังไม่มากนัก ดังนั้นผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดอบรมให้กับครูต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียน

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านหลักความยุติธรรม (Justice) มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด มีคะแนนเฉลี่ย 5.40 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน จึงเป็นด้านที่ควรให้ความสำคัญและเน้นมากขึ้นในการจัดอบรมเกี่ยวกับการคัดนักเรียนเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยกระบวนการและได้ผลลัพธ์ที่เป็นธรรม และระหว่างดำเนินการวิจัยก็ปฏิบัติกับทุกคนอย่างเป็นธรรม การไม่ลำเอียงด้วยเหตุใด ๆ การเลือกบุคคลเปราะบาง (vulnerable subjects) ต้องไม่เลือกเพราะหาง่าย จัดการง่าย และต้องมีมาตรการปกป้องเป็นพิเศษกว่ากลุ่มบุคคลปกติให้กับครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองกลาง กรุงเทพมหานคร

1.3 จากผลการวิเคราะห์ตัวแปรระดับการศึกษาพบว่า ครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำกว่าระดับปริญญาโท ดังนั้นควรจัดการอบรมและให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนกับครูกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำดังกล่าว นอกจากนี้ผู้บริหารหรือรองวิชาการควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูยื่นขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เพื่อให้ครูมีความรู้และมีจริยธรรมในตนเองเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 การทำวิจัยในครั้งถัดไป ควรศึกษากับครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร หรือนักศึกษาที่อยู่ในช่วงฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาที่ต้องทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ทราบปัญหาและเตรียมความพร้อมในการทำวิจัยให้มีความถูกต้องตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้ครูมีความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ เอมเยี่ยม. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ชูลีกร ธนดิกร และ ณัฐรัฐ ธนดิกร. (2556). จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์กับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 2(1), 29-35.
- เชาวรัตน์ คล้ายสอน และคณะ. (2545). *สภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก*. การค้นคว้าอิสระสาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พัชรินทร์ ดวงศรี. (2561). *การพัฒนาทักษะการสะท้อนคิดในการสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการชี้แนะทางปัญญา: กรณีศึกษานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ไพโรจน์ วิไลสุข. (2562). การสร้างจริยธรรมการวิจัยในคนในงานวิจัยสังคมศาสตร์. *Journal of Public Relations and Advertising*. 13(1), 114-126.
- ยุพาพร ก้านจักร. (2559). *การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมุ่งมั่นในการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริกัญญา วงศ์ภาค (2558). *การพัฒนาแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สาคร สียงนอก. (2557). *การพัฒนาแบบวัดทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2562). *แนวทางจริยธรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำออง สุดสะอาด. (2559). *การพัฒนาแบบวัดความสุขของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการวิจัยวัดผลและสถิติการศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Elisabeth, E., Lisa, B.B., & Robert, T. (2018). A qualitative study of primary teachers' classroom feedback rationales. *Educational Research*. 60(2), 189-205.
- Hellstrom, L., & Lundberg, A. (2020). Understanding bullying from young people's perspectives: An exploratory study. *Educational Research*. 62(4), 414-433.

[723]

Citation:

อนิชา คงเนียม, จุฑาภรณ์ มาสันทิยะ และดารุณี ทิพย์กุลไพโรจน์. (2566). การศึกษาความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนในเขตพื้นที่วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3 (3), 713-724.
Kongniam, T., Masantiah, C., & Tippayakulpairoj, D., (2023). A Study of Knowledge of Ethics of Human Research for Classroom Research of Teachers in Wang Thonglang District, Bangkok. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 3 (3), 713-724; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.158>

-
- Horton, P., & Forsberg, C. (2020). Safe spaces? A social-ecological perspective on student perceptions of safety in the environment of the school canteen. *Educational Research*. 62(1), 95-110.
- Keisu, B., & Ahlstrom, B. (2020). The silent voices: Pupil participation for gender equality and diversity. *Educational Research*. 62(1), 1-17.
- Nyanjom, J., & Naylor, D. (2020). Performing Emotional Labour while Teaching Online. *Educational Research*. 63(2), 147-163.
- The British Psychological Society. (2014). Code of Human Research Ethics. *Leicester: The British Psychologica*. 189-205.
- Thornberg, R. & Delby, H. (2019) How do secondary school students explain bullying? *Educational Research*. 61(1), 142-160.
- White, J., Connelly, G., Thompson, L., & Wilson, P. (2013). Assessing well-being at school entry using the Strengths and Difficulties Questionnaire: professional perspectives. *Educational Research*. 55(1), 87-98.